

CONTIMPORANUL

ANUL VIII Nr. 82

APARE DUMINECA

București, Str. Bateriilor 4. Tel. 67 3

Trădările d-lui Virgil Madgearu

Organele prin care se exprimă d. Vintilă Brătianu, adevărate foi destinate să înregistreze temperatura de coșmar a fostului vistiernic, s'au arătat, în edițiile de dimineață și în cele de după dejun, foarte neliniștite.

Nelinıştea aceasta, la început o simplă bătaială fricoasă, a ajuns numai în trei zile, o adevărată deslănțuire de mâhniri, de imprecacii și de muștrări.

D. Vintilă Brătianu al cărui somn e străbătut de glasuri care-i prevestesc prăpădul înjghebărilor sale populate de briganzi bancari și pik-pokeți cu sau fără cocoasă — s'a trezit inecat în sudori reci. O panică fără leac fixase, biata frunte cifrată a maresalului mizeriei naționale pe pernele patului.

Un desnađăduț S. O. S. porni din gâtuleji sugrumat de mâine, către gazetele liberale: visul tristului frate al lui Ion I. C. Brătianu se complicase cu niște radiograme care anunțau un adevărat act de înaltă trădare făptuit la Londra, de Virgil Madgearu.

Iată dealtfel succesiunea tablourilor din coșmarul memorabil al d-lui Vintilă Brătianu: întâi apărură din unghere un Virgil Madgearu descins la Londra. (Scena stărnii o iritație vecină cu stările pricinuite de o pereche de palme recepționate din senin). Chiar din tren, ministrul român era ridicat și dus la hotel cu un fast oficial neîntâlnit încă. Miniștrii și seniorii ai finanțelor, tot ce are mai remarcabil capitala imperiului britanic, au salutată pe peron România, salutând pe Virgil Madgearu. (La acest tablou d. Vintilă Brătianu gândi melancolic: „pe Tanered ar putea să-l aștepte politica în gară?”...)

Apoi, banefietul!

Trădarea!

Într'adevăr d. Virgil Madgearu conștințise să se lase sărbătorit, cu șampanie și cu toasturi. Mai mult chiar: acest ministru român a cărui lipsă de patriotism merge până acolo încât nu tolerează escrocheriile unor întreprinderi, deși aceste întreprinderi sunt Românești — ei bine, acest ministru a îngăduit unui oarecare Snowden (Philippe) originar din Jorkshire, adică unui ministru al tezaurului Mare-Britanii să elogeze România. D-l Snowden a mers mai departe: a felicitat țara românească pentru regimul civilizat practicat față de minorități...

La omagiile aduse ministrului român Madgearu de către un ministru al imperiului britanic — sau asociat glasuri diverse — o sumedenie. Mari financieri (mai mari decât d. Naș Ștefănescu) mari industriași (mai mari decât d. Dinu Letea) și în sfârșit mari ziare (mai mari decât „Viitorul”) s'au grăbit să afirme încrederea Angliei în viitorul destinului economic românesc, organizate de Virgil Madgearu.

Visul întunecat al d-lui Vintilă Brătianu, în care se intercalaseră radiogramele ce vesteau biruința dela Londra, a deslănțuit foile liberale nu numai împotriva d-lui Madgearu, vinovat de-a fi primit elogiul englezesci — dar împotriva Angliei, în general.

Victimele atacurilor desfășurate de inteligența politică a oficiului liberal continuă a fi d-nul Philippe Snowden și Sir Robert Greeg, fostul ministru englez la București.

Avem un adevărat noroc. Cum numitul Snowden trece drept foarte su-părăcios (vezi Haga) s'ar putea ca atacurile d-lui Vintilă Brătianu să ne precipite într'un conflict... Să ne bucurăm deci, că ministrul finanțelor engleze continuă să ignoreze existența inutilă a d-lui Vintilă Brătianu!

Și să salutăm cu îndoită plăcere pe ministrul Madgearu, ale cărui proporții și misiuni au crescut.

Ministrul care se reîntoarce dela Londra, are doar, pe lângă datoria de-a libera efortul românesc de exploatarea băncilor liberale — și misiunea de-a reface ostile d-lui Iuliu Maniu sdruncinate fără pricină: nici o victorie și nici o înfrângere nu îndreptățește insurecțiile, fie ele cât de izolate. D. Madgearu să dea dela frontieră, ordinul de zi, cu muștrări pentru cele câteva slăpături cari fac cu ochiul, semne de înțelegere cu vrăjmasul.

Sergiu Dan



Portretul Prințesei Bonaparte (sculptură) de Constantin Brâncuși

Lamentația foștilor prieteni ai morții

Ultima erupție politică a d-lui Vintilă Brătianu se desfășoară în București (bucuros de orice-i poate denunța creșterea turbării liberale) cu un farmec deosebit.

Nu se înțelege nimic clar din vaiețele și blestemele pe care o exalează criza epileptoidală a venerabilului partid istoric, dar avem evidența unei mari și indelicabile suferințe. Și asta, oricum, face plăcere în aceste zile cenușii, lipsite de altă bucurie mai pozitivă...

De ce se vaită, oare, marele partid?

Aținându-ți urechia mai cu bună-voință la înspumatul concert al vâlcărelilor acestora, pe cât de furioase pe atât de rușinate, deabia ajungi să descifrezi cu anevoie doar un „nu”, teribil și comic: nu! nu! nu!

Nu vor!..

Ce anume nu vor, rămâne acoperit sub plapuma însăși a sbieretelor lor suferinde. Nu se desprinde pentru înțeleșul public comun decât această sgomotoasă negație, prelungită desperat și pueril ca un scâncet de băiețoiu răsfațat căruia i s'a interzis să mai facă pipi, cu dragălașie, de față cu lumea. Urlă mereu: „nu, nu!”, dar îi e și lui rușine să spună clar ce anume nu vrea.

Liberalii „nu vor”. Nu vor ceva care s'a întâmplat sau care se întâmplă încă, dar pe care nu cutează să și-l lămurească în gura marci.

E opunerea, — copilărească dacă vrei, dar nu lipsită de oarecare tragedie — a unor oameni ce s'au luat de piept cu destinul.

Cum vrei să se deslușească în cuvinte inteligibile înăbușitoarea suferință liberală? Căci, dacă ar fi s'o spună, ei ar trebui să strige că nu admit, mai întâi, răposarea regentului Buzdugan... Nu era permisă o vacanță în regentă atâta vreme cât liberalii sunt în opoziție! O mică creștere doar a disperării și n'ar fi fost de mirare să citim în „Viitorul” un comunicat în care să se anunțe că partidul național-liberal nu recunoaște moartea unui regent, săvârșită sub un regim de anarhie...

Dar nici chiar capacitatea d-lui Vintilă Brătianu de a vesti anularea tuturor lucrurilor ce se fac și se desfășoară sub guvernul anatemizat al d-lui

Maniu, n'a putut găsi formula tre-buită de un partid liberal: „nu, nu!”, năvălitul „veto”, liberal. Sunt chesii pe cari nu le poți trata ca pe o simplă lege furioasă de a d-lui Madgearu.

Și atunci, protestul necazului, îngrozit al d-lui Vintilă Brătianu a trebuit să piardă, cu decență, conținutul ca să păstreze numai expresia. E un protest pur, — fără obiect...

A rămas doar un „nu” prelung, bâzâit și spasmoic, care tăgăduiește supunându-se și înăltura înregistrând...

Tragi-comedia războiului liberal cu soarta s'a oprit, evident, la mijlocul drumului. Numai o împiedecare de ultim moment a făcut, desigur, să nu citim în „Viitorul” legământul, — așa de logic, totuși! — al partidului liberal de a anula decesul regretatului regent, pentruca nenorocirea aceasta — și, deci, toate urmările ei politice — să se întâmple, după cum e cuvîncios, numai sub un guvern liberal, singurul legitimat să fie mereu marele oficer de stare civilă al nației...

Având, prin urmare, vigoarea — încontestabil, impresionantă — să se mai sbată împotriva împlințului, dar sfioși totuși să înfrunte și în forme opresiunea bunului simț, liberalii se consumă în colici ascunse și în gemete cărora le e teamă să se facă înțelese.

S'a săvârșit săptămâna-trecută în România un act de gravă și esențială istorie națională fără ca „marele partid” să și pună sigilul. A fost o privilegiște homerică: d. Vintilă și ai d-sale consilieri alergau buimaci după țigănușii cu ediții speciale ca să mai afle ce mai e nou în chestie... Iar reporterul politic al „Viitorului” va fi fost, negreșit, singurul factor care punea pe sefi liberali în cunoștință de cauză...

Așa fiind, cum să nu geamă, cum să nu urle, cum să nu se îmbolnăvească mândria unor oameni cari se deprinseseră să știe că toată arhiva României e în dulapul din budoarul sefului?

Amintiți-vă că, în vremuri nu tocmai îndepărtate, nici însăși Moartea nu se încumeta să se strecoare în cuprinsul venerabilii noastre, fără ca seful liberal să fie suficient avertizat de magia lui specială.

Cu două săptămâni, numai cu două, înainte de sfârșitul regelui Ferdinand, cel brav și chinut, Ionel Brătianu era în măsură să ia măsurile de rigoră: cădea căramida reglementară în creștetul d-lui gen. Averescu și se institua guvernul „avant-gardei” liberale. „Sefu” avea, deci, pe-atunci destulă „autoritate” pentruca nici moartea să nu-i depășească socotelile sau să-i vateme sacrele interese...

Dece să ne mirăm, oare, de uluiala alarmată a liberalilor că a putut răposa azi cineva esențial în viața Statului, fără ca ei să fie de față? Până mai ieri, era la clubul d-lui Vintilă și un mic reglement, pentru uzul lui Dumnezeu; n'a fost niciodată călcat atât cât a trăit celălalt fel de Brătianu... Acum, dela Dumnezeu până la d. Argetoianu, toată scara de sfinți și de draci își late joc de regulile sefului. Se poate zice că se moare azi în România în chip anarhic...

Mulțumită acestei neorândueli a putut d. Maniu să aibă singur, — ca un alt Ionel, — dreptul și lăria de a alege un regent, după propria d-sale voie. Iar d. Vintilă să afle numele alesului din gazeta...

Trăim o revoluție pe care nu isbucim să o sesizăm în toată năpraznica ei acțiune decât rar sub scurtele fulgerări ale durerii celor executați. A fost ucis și se ucide încă ceva în țara aceasta: ceva care ușurează și limpezește, dispărând.

E unica ispravă reală, de până acum, a epocii național-tărăniste. Ea se autentifică în lamentația turbată a foștilor prieteni ai morții. Se poate muri, se poate înlocui, se poate înălța în țara aceasta fără bilet de voie dela sultanatul liberal.

A fost dat ca o regentă constituțională să măture Palatul de monstruoasă regentă ocultă a a-tot-puterniciei brătienice!

Se cade, însă, să însemnăm că această epocală întreprindere de normalizare morală, s'a desfășurat în special sub însulețirea inteligenței corectoare de judecător implacabil a limpedelui Buzdugan. Luminată și întărită de cuvântul lui greu, tutela copilului suveran și-a început apăsătoarea ei misiune cu ceiace îi putea fi doar țelul: creșterea majestații regale în România liberată de epitropia liberală. Dem. Theodorescu

CHEIA VISELOR

de ION VINEA

O nenorocire nu vine singură niciodată. Aritmetica nenorocirilor e simplă. E firesc, e fatal să fie așa. Adaog însă și sustin că o nenorocire nu vine pe neașteptate. O mulțime de semne și de vise o prevestesc, fără folos. Fîldea nenorocirea nu se preîntîmpină. Întrebați, dacă nu credeți, pe oricare afară. Dacă ar fi fost altfel, soarta omenirii s'ar fi cîntit de mult. Într-o ordine mai puțin subtilă și misterioasă, nu e care și educația o artă de a prevesti și ocoli dezastrele și amenințările la pîndă? Cu toate rafinamentele și stăruințele paterne, generațiile nu au renunțat la experiența lor proprie. Și asistăm neputincioși la greselile, mereu aceleași, ale urmașilor fără ca vorba, fapta și suferința noastră, generos și savant oferite să isbutescă a-i preveni. Experiența și cumințenia peseri și generații se acumulează atât de anevoios încît o istorie singură, cu paginile ei de veacuri, nu s'a învrednicit să înregistreze un adevăr căstăgat. Nu e deci de mirare că un îns izolat, săcînt de presimțiri, și avertizat de propria lui judecată din cotroli paște o rea soartă, nu e, în cele din urmă, în măsură să o evite. Dacă lucrurile s'ar petrece altfel, atunci un progres prea repede ar face de nerecunoscut viața, asemenea unui peisaj străbătut în plină viteză.

Avertismentul (semn, presimțire, vis sau arătare) poate fi un indiciu că muritorul cărui a se întredeschid o clipă portile misterului se află în grația vreuncea din forțele necunoscute și însuflețite din jurul. Poate fi numai o simplă însușire a sistemului nervos, o funcțiune obscură și nelămurită. Aceasta e desigur, opinia mioapă și grosolană a materialistilor. Oricum, dovada e făcută că prin prezentiment putem arunca o privire în adîncimea timpului, în ceea ce numim din pricina modului nostru succesiv de a percepe — viitor, atît de impropriu. E de ajuns pentru a recunoaște timpul încă o dimensiune, ca o calitate a lui permanentă

și simultană. Să ne mai întrebăm atunci ce mai rămîne din siguranța simplistă și sfrîntată a materialistilor sau din dubiul neîncetătorilor? Socol că toate aceste întrebări, a căror plîpîndă aripă de-abia atinge suprafața tainelor insondabile, sunt menite să înlăture, să închidem o minută ochii noștri prosti și obraznici. Poate ascultînd înțelegem mai bine. Fie și numai dacă vom căpăta bănuiala că toată înțelegerea noastră de astăzi este de-abia în stare de presimțire...

(Dați-vă seama de orgoliul acestei presupunerii.)

Ceace e trist și umilitor și admirabil e tocmai înscăpînărea frecventă prin care toate cele așa zis viitoare, se anunță sensibilității și priceperii noastre. Poeții s'au revoltat de mult împotriva acestei baljocuri. Eroii lor, în tragedie, își deschid soarta, într-un somn bîntuitor de arături grandioase. Hector apare nu mai știm cui, stîcios, livid și constelat de rîni, și glasul lui bărbătesc, care răbia prin tumultul bătăliilor, e un freanînt de dincolo de lume. Visurile Athaliei sunt brusc înlăturate, ca niște draperii, de apariția reginei Isabele!

C'est pendant l'honneur d'une profonde nuit.

Ma mère Jezabel devant moi s'est montrée,
Comme au jour de sa mort pompeusement parée...

Și-i povesteste de-a lîr-a-păr cele ce urmează să urmeze. La curtea prințului Hamlet, înțelețele, spectrul regelui asasinat se perîndă, cu o coroană și un bec electric pe creștea dealungul sumbrelor nopți shakespeareiene. Și toți străjerii, cu nervii sărbîliți, tremolează în cor hamleticului refren: *orîibi! — orîibi! — orîibi!*. Cîta deosebire, până la felul cum se petrec lucrurile cu noi, muritorii! Sunt cetățeni cărora li se sbate pleoapa stîngă sau tîmpla, cînd s'î viziteze cîștăul. Pe alții li mînîncă nasul. Unii înlăture un popă sau numai o lăptîrcășă cu străchi-

nile goale. Altora o pisică albă le taie calea, și pofta, pe inserate. Pentru toată lumea, cucuțiile cu ochi trumosi, aduc o garanție de înfrîngere. Poate că semnele sunt proporționale cu accidentul în devenire. Poate că sunt proporționate pur și simplu cu importanța noastră în economia universală și ridiculul lor e un indemn la umilință. O credință eronată, mîrțuriseste însă revolta omenirii și trufia ei în potriua mediocrului alfabet al misterelor. Credința în căderea stelelor vestind moartea pămîntenilor. Pentru fiecare sîrac se stînge o lumină în ceruri. Din nefericire nu e adevărat, vai, nu e adevărat! Pentru noi nu există decît lacrimile lumînării de se...

Destăinuirile acestea, unanim cunoscut, trebuiau tofus clamate în fața falsei, fătarnice și îngîmfatei științe. Și însăși gratuitatea lor e o dovadă de adevăr.

Orice contribuție personală în sensul acesta e un argument suficient și înuțil. Coloșala experiență a tuturor validează vechea credință în semne, vise și presimțiri, și desfide orice interpretare. Lubricul savant dela Viena, Freud, obsedatul sexual, a încercat, în van, să înlătura seculara temă, cu explicații valabile numai parțial.

În ceea ce ne privește (continuu manuscrisul din coș) am fost și suntem un individ bîntuit de restrîși și nenorociri. Melancolia și spaima au devenit, din această pricină, starea noastră permanentă. Posedăm o inimă elastică și minusculă cît un purice. Degetele destinului le simțim mereu pe beregata respirației noastre în deruță. Cu ochii stîniși înlătăm pe calea dezastrelor virtuale. La o vîrstă încă fragedă, purtată pe un trup încovoat, avem sentimentul depîn al bătrîneții noastre precoce. Înfrîngerea ne-a investit deci cu întregul prestigiu necesar pentru a afirma infailibilitatea anumitor semne. Adevăr zic vouă: să nu visați Copii! Nenorocirea urmează fără gres și e în raport

îndirect cu vîrsta copilului din vis. Un prunc în leagăn sau un sugaci, boală grea înscamnă. Doi gemeni iviți în somnul tău, anunță, cu certitudine, sfîrșitul tău sau al cuiva drag și apropiat.

Am căutat să ne apărăm de politeța soartei care ne obseda cu asemenea apariții. Să ne apărăm, pentru bunul motiv că pe noi păguboșii, nu ne interesează ceea ce trebuie să se înlăture. Am căutat să ne mîlîtridizăm împotriva visului, administrîndu-ne în doze masive, viziunea nefastă, în stare de veghe. Cu voință ne-am reprezentat copii de toate vîrștele, de foarte nevinovățile, în procesiuni, în idile, în coruri funebre, în leagăne, în orfelinate, în sanatorii, pe plajă... Cercam să creiez astfel o explicație certă și în trecut, visului care avea să urmeze în timpul somnului. Și iată: visul se repeta, dar într-o viziune nouă, inedită. Nenorocirea îi succeda, ca un bolovan în cadere desigur arbitrară, orice halucinație prelungi și strașnice porunci mintale. Am anulat atunci prin reprezentări prelungi și prin strașnice porunci mintale, desigur arbitrară, ori ce halucinație plastică pe tema tenută. Visul atunci ne-o readucea sub formă sonoră: de dincolo de o pașiste, de pîldă, răsuna vocile lor argintii, scîncetele lor funeste. Sau pe un zid iluzoriu, litere fatidice scriau acest simplu cuvînt: copii! Sau perversiunea vicelană a prevestirii ne aducea în vis, acest fapt nou: visăm simpla noțiune, fără imagini, a copilului. Sau mai visăm că nu visez copii...

Și nenorocirea, în curînd, urma... Ce e deci de făcut? Să ne luăm lumea în cap. Nu servește însă la nimic. Sinuciderea, poate...

I. Vinea

SCRISORI DIN PARIS

Cardinalul Dubois și Catolicii Români

Paris, Octombrie. — Sunt trei săptămîni de cînd au avut loc funerariile cardinalului Dubois, arhiepiscop al Parisului, cu alte cuvinte ale sefului bisericii catolice, decedat cu nouă zile înainte, într-o clinică pariziană, în urma unei operații și a unei scurte agonii. Pentru că să se desfășoare întreaga maiestate a pompei catolice a fost nevoie de aproape o treime din zilele unei luni.

Origina înaltului prelat nu se cunoaște precis. Tatăl său ar fi fost brutar de meserie. După o altă legendă, cardinalul ar fi fost fiul unui grădinar din serviciul bogatului părinte al d-lui Caillaux.

Precum se vede, origina acestui prinț al bisericii este obscură...

Depart de însă de noi ideile de a căuta în această obscuritate o judecare a însușirii de om „de stînga” a acestui prelat. Dealtmînteri ne-am și grăbit, ca măsură de prudență, să punem această însușire între ghilemete. Biserica catolică nu fabrică oameni de stînga, ci oameni docili, adică oameni cari, pe întinderea geografiei politice a țărilor lor respective, ocupă, cu o supunere filială, zona precis indicată de diplomația Vaticanului. Și politica papală, în zilele noastre, încearcă să tragă concluziile cele mai firești din constatarea că, pe departe, reacțiunea cea mai neagră, cum e fascismul în Italia, a încetat, chiar deținînd puterea, de a-i mai fi aliată fidelă și ascultătoare, iar că, pe de altă parte, o opoziție intransigentă împotriva unei democrații republicane solid instalate în Stat, cum este cazul în Franța, nu poate fi decît sterilă, ba chiar vătămătoare marilor interese ale Bisericii. Această constatare s'a impus și cu mai multă forță în ultimul timp, adică a doua zi după încheierea tratatului dela Lateran care a dat lumii iluzia de o clipă că Statul papal s'a reconstituit și că Biserica și-a regăsit în statul fascist privile-

giile-i naturale. Iluzie de o clipă numai, căci după primele bucurii vaticane, cînd Biserica a încercat să-și ia în serios prerogativele-i recăstigate, d. Mussolini i-a servit, cu voce de stentor, zgomotosul cuplet „al micii religii creștine care, dacă nu s'ar fi pomenit într-o bună zi la Roma, s'ar fi stins dela sine, în Palestina, ca atâtea alte secte în Israel”. Aceste cuvinte n'au însemnat numai o gravă ofensă adusă Bisericii de un sef de guvern (de altfel d. Mussolini, cași dictatorii sovietici, este ateu), ci mai ales o afirmare brutală a supremației statului fascist în domeniul spiritual al formării sufletelor.

Din acest conflict dintre Papa și d. Mussolini reese clar că neutralitatea, în chestie religioasă, a statului republican francez — neutralitatea mai mult decît binevoitoare orîecăteori republica trece prin regimuri „bloc-naționale” — începe să devină aproape suportabilă pentru Biserica, cu atît mai mult cu cît guvernăntii francezi, deși atașați doctrinelor laice, n'au adresat niciodată ofense verbale Sfîntului Seam. Dimpotrivă!

Astfel, Biserica catolică, imuabilă din fire, și-a lărgit, sub impulsivitatea evenimentelor, cel puțin în aparență, însăși dogma în materie de Stat: nu numai monarhia este înstituită de drept divin, ci toate formele de guvernănt.

Chiar și forma Uniunii Republicelor Sovietice?

Cine poate pătrunde în adîncul tainelor vaticane? Cine știe până unde poate merge oportunismul Bisericii catolice?

Au avut loc nu de mult tratative între Soviete și Vatican. Pentru recunoșterea lor — cel puțin așa spunea marea presă din Apus — Soviete erau dispuși să acorde Membriilor Companiei lui Isus, adică iezuiților dreptul de liberă intrare și de acțiune în Rusia. Tratativele par a fi fost suspendate. Este însă de presupus că o

prelungire excesivă a regimului din Rusia va înfrînge în cele din urmă ultimele scrupule ale Papei.

Caile Domnului sunt nenumărate. Și cum „Biserica Universală”, cu sediul la Roma, nu se va putea dezinteresa la infinit de 140 de milioane de suflete rătăcite, vom azista, la o nouă lărgire a dogmei catolice care va clasifica printre regimurile de drept divin și pe acela al anticriștilor din Kremlin.

Așadar, Biserica dela Roma încearcă să lase lumii iluzia că se clarină spre stînga... spre stînga extremei drepte, cam spre acolo unde se află o bună parte a actualei majorități parlamentare franceze.

Această situație explică omagiile prezentate de autoritățile republicii rămășițelor pămîntești ale cardinalului. Adormitul întru Domnul a fost sacral la moarte „bun republican”. D. Herriot, reprezentantul dreptei în partidul radical, i-a consacrat și d-a un articol de clogii în același sens, în timp ce naționalistii integrali dela Action Française i-au anunțat decedul în termeni agresiv de rigizi.

Eminența Sa a fost un bun cunoscător al situației religioase din țara noastră. În 1920 a fost misionarul oficial al Republicii franceze în apropiatul Orient unde a cules o serie de decorații, între care și pe aceia a Stelei Române. De aceia, în 1924, cînd opinia românească se agita pe chestia concordatului, am solicitat o întrevedere arhiepiscopului-cardinal al Parisului.

„Am străbătut un mare salon plin de clerici negri și de cucoane cuvioase și am fost introdus într-o încăpere foarte îngustă. Simplă ca o capela; intimă ca salonul unui burghez de mijloc. Îngheșuit pe un fotoliu scund la poalele bătrînului preot, aveam senzația, și fizică și morală, de a fi dominat de acesta ca dela înălțimea unui tron pontifical. Senzația aceasta a dispărut însă dela primele cuvinte ale cardinalului, cuvinte pline de reticențe supărător de convenționale.

Au fost, în țară, pe vremea acia și oarecari tumulturi universitare. Car-

dinalul mi-a făcut dela început o aluzie directă la ele:

— Studenții d-voastră sunt prea „zburdănici”!

Cuvîntul mi s'a părut prea moale, dar cardinalul a subliniat imediat sensul ce voia să dea „zburdăniciei” studențești: „Aveți nevoie mare de pace, de pace între religile d-voastră, între naționalitățile d-voastră... Concordatul pe care Statul român îl va încheia cu Roma va fi din acest punct de vedere un instrument de pace”!

Dacă tradiționala toleranță a Bisericii greco-orientale — am spus cardinalului — nu mai poate să asigure pacea internă, cum va putea s'o asigure concordatul? Concordatul va însemna cel mult pacea între ortodocșii și catolicii români.

E o definiție prea strictă. Trebuie să privim concordatul ca un instrument de educație politică. Prin concordat, Biserica D-voastră dominantă își impune o atitudine bine definită față de o credință — minoritară la D-voastră, dar totuși universală...

Cu alte cuvinte Eminența voastră crede că Concordatul poate constitui un precedent de care s'ar putea prevala celelalte crezuri minoritare?

Am primit un răspuns vag:

Biserica catolică nu poate fi decît utilă.

În ce privește pe românii catolici, cardinalul Dubois mi-i-a desemnat ca pe o spiță aleasă a românismului.

„Grație lor s'a relevat tutulor Românilor adevărata lor ființă națională. De îndată ce o parte din Români și-au întors sufletul spre Roma, toți Români s'au regăsit în ea. Românii catolici își vor îndeplini și în viitor misiunea lor de elemente de joncțiune între ceilalți români creștini și obârșia comună a poporului”!

Și aceste cuvinte mi s'au părut vagi. Dar cardinalul m'a rugat să consider audiența ce mi-a acordat ca o simplă conversație „edificatoare”, cu alte cuvinte ca un fel de predică pentru unul singur.

Precum vedeți, i-am respectat dorința până la moarte.

M. Lotar

Spre Europa Unitară

Intreaga economie mondială este dorinată astăzi de Statele Unite. Toată rânduirea reparațiilor după planul Joung consacră hegemonia financiară și politică asupra Europei pentru cel puțin patru decenii iar industria și agricultura americană se pregătesc pentru exploatarea metodică a acestei excepționale conjuncturi.

Iată că, după Standard Oil, Bethlehem Steel, General Electric, General Motors, Ford țes în spre Europa firele de păcăjen ale unor participări cari fatal vor sili metodele de producție europene să se adapteze celor americane, superioare, spre a le domina apoi. Este un fenomen de expansiune inerent complexului istoric pe care îl trăim, accentuat prin suprimarea distanței, amplificat la proporții gigantice grație progresului miraculos al tehnicii moderne și căruia nu se pot sustrage niciuna din părți. Formidabila presiune a industriei americane admirabil utilitate se exercită deopotrivă asupra capitalului american ca și asupra piețelor europene și nici chiar bariera efemeră a protecționismului vamal nu i se poate opune cu succes. Dovadă: industria automobilă în Franța, industria cinematografică în Germania ambele silite să cedeze întăritatea industriei americane. Măine va veni rândul țecțitelor, cauciucului, zahărului etc.

Războiul a revoluționat până și doctrina Monroe, în partea ei negativă: America a adoptat politica de imitație în Europa. În această luptă de proporții aproape mitologice, între continente, Europa s'a transformat într-o unitate economică—singură opozabilă unității economice americane. Procesul este deschis și se va înfăptui—cu ajutorul sau peste ca-

pul nostru. Astăzi, unitatea geopolitică o formează Continentul—statele naționale sunt perimate economicește.

Acestor realități Europa le mai opune rămășițele ridicole ale „naționalismului” economic practicat încă și în timpul războiului sub forma unei hibride organizări de stat a legiunilor vamale. Europa nu este supraindustrializată, și utilitate primitivă—ei întreaga ei așezare industrială, resturile unor regimuri deosebite, inamice, căror azi le lipsește obiectivul, esterațională, este stângace, ridiculă, desarticulată.

Zadarnic se încearcă azipaliativul raționalizării, al cartelurilor sau al contingentării. E nevoie de soluții eroice, de o mobilizare generală după un plan unic, de amputațiuni dure-roase.

Regiuni industriale întregi, categorii anumite sunt condamnate la dispariție, iar altele le vor lua locul. Criteriile vor fi: abundența mânăii de lucru, costul energiei, tarifele de transport, fiscalitatea, materiile prime, deșeurile.

Lupta dintre continente nu va mai lăsa loc nici sentimentalismului nici mărunțelor calcule politicieniste. Va triumfa sistemul unificării producției europene.

Nu mai acele state cari își vor orienta politica economică în cadrul enunțurilor de mai sus, vor fi ferite de convulsii dureroase.

Și va fi meritul Americii ea, în așteptarea unor forme noi de civilizație, să fi grăbit chiar cu brutalitate și suferință procesul de selecționare pe care îl așteaptă industria Europei pentru a se integra în pulsul economiei mondiale contemporane.

St. Vidran

Remușcări și Omagiu

Lui ION BARBU

După ce a umblat un timp pe drumul Incercărilor exegetul s'a oprit ca pentru o reculegere. Până acum mielul împăiat, greurul și furnica măgarul nevinovat, leul mort de dispreț, broasca umflată, boul, chiar corbul, trist dar subtil, i-au întovărășit gândurile, adeseori grele, cu replici înveselitoare, proaspete ca închipuirea.

În jurul său era o lumină favorabilă și un șgomot dulce ca murmurul albinelor pe lângă spuma de dulceață.

Oamenii de diferite genuri nu-și ascundeau bucuria de a-i vedea. Unii căutau prilejul să-i amintească cuvintele pe cari le socoteau mai de duh în episoadele tălmăcirilor sale. În ochii lor el putea citi adesea urma prietnică vieții pe care o lasă râsul și înțelegerea, ca un indemn la speranță. O năvălire care putea să semene unei fericiri curate, îl hrănea isvoarele spiritului și-l imbia să înainteze pe calea apucată.

Dar filna prelungită se uzează când cel ce o încearcă nu se lasă purtat fără grijă pe arpile ei adormitoare. Cuprins de o teamă pioasă pentru fabulistul fără apărare, exegetul se întreabă tocmăi în clipa asta înfrântă, dacă drumul pe care se află e în lumina adevărată a meritului, dacă nu cumva a căzut victima vanității corupătoare primind consumământul (atât de plăcut) pe care i-l aduc semenii săi. Mai de temut încă, prinde a-i fi gândul, că jocul ascuțit, în jurul temelor favorite poate fi altfel înțeles decât i-a fost pornirea: o mângăiere subdălnică a operei mult regretatului fabulist, dincolo de limita gustului așezat. Ca și pasiunea deslănțuită de sentimentul dragostei turburătoare, înțelegerea atocuprinzătoare a unei minți alese poate să stârnească instrumentele temerare ale perversității.

Un gânditor și un versificator și au permis, la timpul lor, să blameze

pe neuitatul fabulist. Unul¹⁾ frământat de grijele educației, a înțeles greșit temele, fără să ajungă a gusta aspectul lor fermecător. Era un muncitor trist, atât de lipsit de humor, încât a putut să pregătească o revoluție pentru drepturile omului. Cehilalt²⁾ nu i-a plăcut de loc meșteșugul fabulistului, adică melodia versului, și fantezia picioarelor silabisite. Acest specialist care s'a născut mult mai târziu decât fabulistul disprețuit, a murit în schimb odată cu secolul său. Destinul Pa desmăntit fără să-i dea măcar puțința de a se căi.

Amintirea acestor neînțelegeri în clipa când exegetul, nerugut de nimeni a găsit de cuviință, să-și întoarcă privirea pe drumul lăsat în urmă, îl vizitează cu o neliniște stăruitoare, ca începutul unor remușcări destul de vitrege. Ea îl îndeamnă să-și oprească pașii pentru a respinge nu numai o înșelătoare și nemeritată asemănare cu ei, dar mai presus de cerințele unei nevinovății, pentru ca să intercalate omagiul său, între paginile secolilor ce consacra neîncetat geniul fabulistului, dacă bine-înțeles istoria acestei glorii pure ar simți vreodată lipsa unei mărturii atât de neînsemnate.

La Fontaine (Jean de) n. 1621 Dresdor f. abil și delicat. A îmbrăcat pe om cu o blană de luptă ca să-i facă morală. A travestit pe insolent în măgar ca să-l scuze. Pe soarece, pe furnică, pe miel și pe alții i-a învățat să gândească în versuri, de o grație înfrântă. Deși meritul i-a depășit cu mult vanitatea a primit să fie membru al Academiei. Recunoștința publică i-a iertat această slăbiciune. E în vârstă de 308 ani.

Jacques G. Costin

1) Din: „Incercări pentru restabilirea moralității în fabulele regretatului La Fontaine”.
2) J. J. Rousseau.
3) Lamartine.

Anarhia Teatrală

Să scrutăm aspectul general al acestui început de stagium. Cu părere de rău. Niciodată până acum viața noastră teatrală n'a fost o mai haotică sarabandă. Nici un îndrumător, nici o îndrumare; nici un străjer, nici o pază. De aceea e bine că Ministerul Artelor va trece în curând în rândul lucrurilor cari au fost. Și credem că n-ar fi pierdere prea mare dacă și Direcția Generală a Teatrelor ar avea aceeași soartă. Sunt însuși cari nu trăiesc decât prin titulării lor. Funcțiunea lor e numai atunci împlinită când titularul știe să le reinvie resursele, altfel inutile. (N'o spune oare pe toate căile, D-l Vlad însuși?)

În capitală răsar teatrele ca ciupercile. Hibride creații ale unei epoci de criză și nepăsare: În vreme ce teatrele naționale din provincie își trăiesc neîntrerupta lor agonie.

La Iași, la Cluj, la Chișinău, la Craiova, clădiri păraginite (permanente pericole pentru spectatorii cari se mai încumetă să le viziteze) sunt tot atâtea citadele ale bătrâneței morfologice de spectacole, gen 1900.

S'a oprit, mentalitatea corifeilor acestor focare de cultură la o epocă peste care nu pot trece, Bataille, Bernstein, Suderman, Braco, întocmai ca niște ceasornice cărora li s'a stricat mecanismul când arătătoarele au ajuns de pildă la 12.

Ansamblu, regie modernă, drama epocii noastre, artă decorativă nouă, spectacol compus din toate aceste elemente, iată disprețuitele valori cari sunt anatimizate să nu poată lumina niciodată prăfuitele unghere mucegăite ale provinciei.

Dar la București se deschid teatre: cu capital, fără capital, cu actori, fără actori, cu posibilități de a rezista o lună-două, sau fără posibilități. Se deschid teatre. Se dărâmă până și unicul așezământ de artă: Naționalul din Cernăuți, de către însuși făuritorul său, Victor Ion Popa. Dar se deschid teatre la București.

Actorii, cari formau un ansamblu cu trudă încheșat și sleftit, se împart în patru vânturi. Repertoriul care a rămasese la un anumit nivel de valoare reală — e lăsat acum pe mâna lui Mișu Fotino.

Dar Ministerul artelor și direcția generală a teatrelor nu vede, nu cuprind, patronează înfrînșarea de teatre noi.

Ce importă că la Naționalele din provincie nu-s bani pentru culorile decorurilor, actorii sunt plătiți cu lefuri de foamă, clădirile au ajuns grajduri, aici se dau subvenții grase cât anumite direcții de teatre să-și poată permite luxul să concureze teatrul Național scoțându-i actorii și plăindu-i cu 30, cu 40, cu 50, cu 60.000 de lei lunar. Și Teatrul Național, cuprins și el de această frenezie creatoare, puieste un „studio”.

Nu, doamne ferește, că acest soi de teatru nu ne-ar trebui, dar fiindcă „studioul” teatrului nostru Național este cu totul altceva decât un „studio”. Pretutindeni în lume, unde un teatru poartă o asemenea firmă, scena sa e un laborator de experiențe de regie, o supapă pentru grăite curente ale literaturii dramatice, o trambulină pentru lansarea noilor talente.

La noi, studioul s'a inaugurat cu „Mușcată din Fereastră” 3 acte, de d-l Victor Ion Popa. Piesa e un bun pastel al unei familii de suflete, un chilim, țesut cu artă, din atmosfera patriarhală și mai bună românească. O piesă întru totul cinstită și românească dar cărei i-ar fi stat bine cum nici ea se poate cadrul Teatrului Național și înscrierea în repertoriul permanent. Și fiindcă vorbim de piesă trebuie să vorbim și de interpeți. Au fost toți admirabili, poate cam forțată D-na Toto Ionescu. Meștere Gusti, pentru atmosfera realizată și pentru jocul actorilor (iacă-tă un regisor care se ocupă și cu arta) își strâng cald mâna.

Dar, cum am spus piesa n'avea ce căuta la „studio” cum acolo n'are ce căuta nici „Procesul Mary Dugan” bună pentru vreun teatru popular oarecare, dar la „studio”? Cum de a ajuns totuși acolo piesa?

Pentru că tot suntem în curs de a examina activitatea primei noastre scene să vorbim și de cele două premiere care au marcat începutul acestei de stagium.

„Măsură pentru măsură” nu este

desigur una din cele mai bune piese ale lui Shakespeare, dar conține încă suficient material dramatic pentru a prilejui un bun spectacol. Și tocmăi cu asemenea piesă se poate dovedi regisorul. Fabula naïvă a regelui bun și loțiitorului hain, demascat apoi, prin chipul cum e țesută, oferă zeci de posibilități de dinamică, totodată și grotescă și lirică. D-nul Soare Z. Soare, însă (care a declarat recent într-un interviu că el nu poate să-i învețe pe actori să vorbească, asta fiind sarcina conservatorului) parcă, nu în fiecare piesă, actorul trebuie să vorbească altfel și asta parcă n'ar face parte integrantă din jocul, care orice s'ar zice, trebuie dirijat de către regisor). D-l Soare Z. Soare s'a mulțumit ca întotdeauna să păsească neglijent pe lângă actori și cu ajutorul, de astă dată mai inspirat, al D-lui Feodoroff să realizeze câteva decoruri sintetice interesante.

Dintre interpreți ne aducem aminte — pentru eleganța apariției sale, de D-nul Bălățeanu — pentru reușita compoziție a măștei, de D-nul Marius — pentru stilul jocului său, de D-nul Manu.

„Georges Dandin”, obsesie de cinci ani încoace, a D-lui Bumbesti, a văzut în fine lumina rampei. Mărturisim că așteptăm cu interes. D-l Soare îi dă atât de rar D-lui Bumbesti, prilejul să se manifeste la București.

Dar trebuie să mai mărturisim că așteptăm și altceva: așteptăm un spectacol grațios ca o pastorală de Wa-teau și am văzut unul greoi și năclăit ca o arhitectură hucolă.

„Georges Dandin” cu divertismente, reconstituire a primului spectacol jucat de Trupa lui Jean Baptist Malliere în fața Regelui Soare era un material primar pentru gustul nostru dar totuși destul de oferitor de posibilități.

D-nul Bumbesti a redus spectacolul cu ajutorul unor decoruri banale, fade, naïve (în înțelesul prost) la joc de suprafețe. De aceea a învârluit în piramide, agasante prin imobilitate, figurația curții. De aceea, am compătimit cu dansatorii care se căleau reciproc pe picioare din pricină că au fost siliți să „evolueze” pe un petec de un metru pătrat. De aceea spectacolul, propriu zis, se desfășura lamentabil în strădania actorilor de a juca pentru curtenii din stânga, pentru rege în dreapta și oricum, și pentru public, ce dracu, în față.

Blestemată învârteală din care doar D-l Ion Sârbu a reușit să scape omenesc și cu fața curată. Păcat de intențiile bune, clovnești, ale D-lui Marius, de admirabilul stil de Commedia dell'Arte al D-lui Fintășteanu, s'au pierdut fărâmișări în cleful plictisitor al întregului spectacol care... mă prind, a costat câteva sute de mii de lei.

„Lupii de aramă”, de D. Adrian Maniu a inaugurat frumos și de aceea fără succes de massă teatrul Maria Ventura. Piesa, de fapt un poem, n'are, hotărât, viață teatrală, are în schimb o viață epică care trece dincolo de hotarele genului și o face astfel accesibilă scenei. Accesibilă, chiar până în măsura de a oferi un spectacol, care fără să aibe dinamica teatralului, să aibe totuși o anumită mișcare interioră, o dinamică, mai mult a gândului decât a faptei. Piesa a fost slujită de D-l Victor Ion Popa, cu măiestrie și înțelegere, tablourile aveau aspect de cioplitură primitivă, tonul de litanie, fericit găsit, lumina, creatoare de atmosferă.

Nu uit, cei trei dați profilați pe cerul sur (ultimul tablou) ca niște alte stane de piatră lipii pietrei hotar. Firește că și pictorul, pe care nu Pam îi bănuieț aspru, Damian își va fi având partea de merit în această evocare vizuală.

D-l Sabin Drăgoiu a scris o muzică înflorătoare de proaspătă și tragică.

Interpretarea, a dovedit încă odată dacă mai era nevoie, că chiar actorii Teatrului Național pot primi sugestii când au dela cine, dovadă tonul și stilul, rupt de tradiție în care au jucat D-nii Gh. Vraca, Pop. Marțian, Călin, etc.

D-ra Maria Ventura reușind să joace la nivelul întregului ei ansamblu este, acesta, cel mai frumos omagiu pe care știu să i-l aducem.

Petru Marin

NOTE, CĂRTI & REVISTE

PUIU



Zis și Puiu — Ion Iancovescu și-a deschis teatrul. (Când vorbești de un mascloțou, fie și genial e îngădui să începi cu o piruetă). Cu vestea asta s-a deprins publicul în fiecare toamnă. Și nu e om în părgăniul București, pentru care făgăduința unei stagiuni Iancovescu să nu fie o răscumpărare pentru cele mai îndărătnice necazuri. Bucureștenii nu e pot ca toți românii. E din fire cel mai sigur și neinfluențabil critic teatral. Ieșind, cândva, din mizeria postbelică, bucureștenii vor alcătui, într-adevăr un public de elită. Și atunci, avântul nostru scenic și actoricesc, atât de tenace și de paradoxal când îl raportezi la concertul de mafetripie și la procesiunea de trențe a decreștitudinii noastre economice, va avea suportul care, artificial, îi lipsește. Coarda trebuie să-și simtă arcul Coarda care există și pe care împrejurările au uscat-o.

Cu simțul său sigur, spectatorul deci se înveselește. Iancovescu joacă și încă în teatrul său propriu, alături de Tanti Cutava. Se gândește însă cineva, la cealaltă parte, de miracol material, pe care știe asta, de fiecare toamnă, o comportă? De ani, minunea, din nimic, se înfiripă și durează. Pasărea Phoenix a zilei, e teatrul Fantasia cu Iancovescu. Acest esențial artist, care se bucură de privilegiul celui mai mărumt cabotin sau plumișiv, acela de a fi și zănatec impinent, se dovedește, ca orice faptură de veritabilă rassă, un om complet.

Din pământ din iarbă verde, răsar capitalurile, din piatră seacă ies localurile, decorurile, mobilierul, și aceasta în mijlocul implacabilei inditerențe a oficialității distribuitoare de fonduri. Nu cumva, cazul Iancovescu înseamnă că subvențiile sunt numai pentru teatrele fără public, pentru formațiunile de azil? Aceasta pare să fie punctul de vedere al epitropiei dela Arte, față de Iancovescu, olteanul cu 36 de măsele de oțel. Structura lui îi îngăduie să ia în gât toate dificultățile și să gălăie, la finele stagiunilor, ca un atlet covoarsit. Fiindcă natura oarbă s'a năpustit asupra-i cu toate darurile și i-a dat tinerețea fără bătrânețe, bucuria veșnică, puterea de creație, spiritul și verva iadului inteligenței. Și ceace nu înghite mediocritatea e tocmai asta, în fața actorului care, în jocul său, a plasticizat și a făcut sensibil și slobiu, spiritul însuș.

Dr. Caligari

Redacționale. Din pricina abundenței de materie amânăm pe numărul viitor publicarea articolelor d-lor N. D. Cocea și H. Streitman.

Toată corespondența redacțională se va trimite d-lui I. Vinea, str. Bateriilor 4.

Cronica Săptămâna aceasta e dominată de interviul intempestiv al reginei Maria în Universul. E pentru prima oară când o regină poartă de pe tronul său.— chiar când tronul e o simplă figură de stil, pentru a-și mânji trenea constelată, în praful ciubarilor și al redacțiilor. Din momentul ce o regină publică un interviu sau un articol, dreptul la comentariu, al cititorilor, e câștigat. Și iată, comentariul nostru nu poate fi dat publicității, fiindcă pe femei nu trebuie să o atingi nici cu o floare. Regina Maria își afirmă obligația și îndrituirea de a ne guvernă. Dar nu ne-a guvernă, oare, regina, zece ani încheiați, menținând la putere pe dictatorul și curteanul Ion Brătianu, bărbat autoritar și om politic lipsit de idee și de inițiativă? Ce ne lăgăduiește, astăzi, intrarea Reginei în Regentă? Salvarea dinastiei și a tronului? Dacă de asta e vorba, nu mâinile plâpânde, cari au pictat crini, sunt îndeajuns de destoinice. Dacă dinastia trebuie salvată, altcineva e chemat să o salveze. Este cel care a fost isgonit de intrigile partidelor, de conspirațiile lui Ion Brătianu, și ale lui Barbu Știrbey (cel palmuit de regească mână osândită astăzi la inerție, la Neuilly), și ale palatului forțofind de babe cloaște, turmentate de vaginism, și de levantini din Chios, gata la toate serviciile.

Gazelârte. Profesiunea, la noi, infamă, nu numai fiindcă iscă o industrie fără deuseu, dar îngăduie toate anomalii și paradoxele. Primul venit, isbutește, cu oarecari milioane, să acționeze un ziar, să creeze o opinie, să devină o forță, temută de guvernare, de finanță și de industrie. Pentru asta nu e nevoie nici să ai talent, nici să știi carte. Așa se face că N. Iorga n'are decât un simulacru de gazetă, că Tudor Arghezi tipărește o foaie de viață (suspendată) că N. D. Cocea, după faimoasele lui campanii și închisori, vegetea ză*poetic, la Sighișoara printre brazii și flori și slupi, ca un pensionar care a părăsit cetatea și tumultul și desertațiunea ei.

Pe câtă vreme samsarii, agramaii și oamenii de paie, ne împletesc cununa destinului, din paiele lor statistice, în putrefacție.

Femeea-Rahat. E imaginea cea mai nouă a marelui poet Bacovia, într'un poem publicat de curând: „O doamnă este ea numai atât de gingașă, și carnea ei, rahat cu parfum de mîntă... bine, cel puțin că e cu parfum de mîntă“.

Viața literară totuși a reapărut, sub conducerea sagace a lui Valerian, în opt pagini mari, în tipografie proprie, și animată de colaborări vioale, de preocupări atente. Dacă nu va fi strangulată de coaliția marilor cotidiene, ziditoare de foi de varză literare pășute de știuți gusași, monosilabici, — Viața literară va contribui la stăpânirea mediocrității și a convenitului din literatura noastră.

Studio-ul pictorului Maxy s'a deschis în calea Victoriei 77. E o școală de bun-gust care continuă „Academia de Arte“ o demonstrează și o afirmă. În mobilă, lămpi, feronerie, covoare, legătorie, Maxy are gust și fauztezie pentru un întreg oraș, care va fi forțat în sfârșit, să-l prețuiască.

Léon Daudet. E un om iubet: „j'aime les Belges, les Britanniques, les Italiens, les Espagnols, les Polonais, les Roumains... Coeur d'artichaut, va!“

D-I Vintilă Brătianu are păreri teatrale. E trist, dar adevărat. Omul care n'a citit o pagină de literatură, — afară, poate, de „sunt solădat și călăreț“ în copilărie, omul care n'a văzut un spectacol, n'a audiat un concert, n'a pus piciorul într'o expoziție, a intervenit (prin d. Mavrodii) la teatrul Național, să nu se joace piesa lui Romain Roland: Jocul iubirii și al Morții.

Motivul? Romain Roland e un pacifist. Și a scris și o prefață prin care l-a lansat ca scriitor pe Panait Istrati, acum vreo cinci ani. Vină iremissibilă.

D. Liviu Rebreanu. D. Liviu Rebreanu, nevrând să facă dificultăți guvernului, a cedat inonjecțiilor d-lui Vintilă Brătianu.

Doi țapi. Furia polemică a românului s'a năpustit, în ultima vreme, asupra d-lor C. Stere și Panait Istrati. Ultimul a trecut granița. Ce-ar fi dacă l-ar imita și cellalt? Opinia publică și mentorii ei l'ar injură și în lipsă. Fiindcă, spre marea mirare unanimă, relele n'ar conține cătuși de puțin.

Totuz, ce e cu Lupenii? Ce e cu Basarabia?

Inteligență cu Prințul Carol. E un nou deict, creat prin uzul defunctului Ionel Brătianu, și pe care unele gazete îl mai impută adversarilor spre a-i teroriza. Propunem tema, unui ziarist curajos. El va trebui să arate că

politicienii de toate nuanțele declară „chestiunea închisă“ la București, dar de îndată ce soarta îi perindă la Paris, se prezintă la Castel la Belem, să se incline. O listă senzațională de lichele prudente, ar edifica, în sfârșit, publicul.

Ex. Un ziarist deia Erzerum nu poate pomeni de principele Carol fără să adauge un „ex“, numelui: ex-principele... E un tic, e o obsesie: Ex vine dela Ex-crement, substantiv scump prin tradiție, gazetarului scăpat din iatagan.

Modernizarea Polției. Se mai bite, totuz, pe ici, pe colo, ca un fel de comemorare festivă a moravurilor opuse...

Cenzura. Nu mai există decât în amintirea câte unui prefect zelos și vindicativ, care se joacă de-a satrapul. Altfel, ce-ar mai rămâne din deliciale puterii? Cu legalismul asta...

D. Aristide Blank va fi jucat, se zice, pe scena teatrului „Studio“ cu piesa „Căsnicia“. Pe semne, gloria literară a colegului său întru finanță, Poldi Stern, nu-l lasă să doarmă. Să vedem deci care pe care, și cine se declară mai onțat de această concurență.

Le Grand Jeu revista avangardei franceze, își precizează tendințele în numărul 2, prin articolele lui R. Gilbert-Leconte, R. Vaillard, A. R. de Renèveille, René Daumal. Importante studii despre Arthur Rimbaud și piese inedite de Rimbaud însuși.

Vicente Huidobro poetul chilian, francez și spaniol, publică la Madrid marele său roman „Cidul Campeador“, bizară construcție de istorie precisă și de fantezie epopeică.

Domnia Intunerului. Un mare ziar de dimineață, nu cel mai răspândit, dar cel mai prost scris, a protestat împotriva trecerii Zepelinului, de-asupra Capitalei: acest guvern de trădători... cei opt sute mii de morți... și întregul repertoriu și trancăneala patriotismului mercantii și profesionist.

„Pamfletarul german“. În legătură cu cele de mai sus, alt ziar protestează contra venirii în București a lui Hans Heinz Ewas, mizerabilul pamfletar care a caricaturizat pe regele Ferdinand, într'un roman scris în timpul războiului. Studențimea e invitată să sancționeze. Să aleagă adică între o pagină de a pamfletarului german și un articol al cacografului bucureștean și să sancționeze. E singurul fel îngăduit studenției, de a judecă.

D. Stelian Popescu publică o scrisoare deschisă, adresată Reginei Maria—Gramatica, de data asta, e respectată. Regina, nu. Delictul de lèse-majestade e evident. Fiindcă nu se scrie unei Regine, cu patosul cuvenit unei Theodore oarecare. Sunt împrejurări în cari însăși respectul ieia formele promiscuității. Dacă ar fi știut acestea, venerabilul nostru coleg s'ar fi abținut să ridice asupra Reginei, ochii săi sentimentali și dinastici, strigând, ca într'o grădină de vară: Moriamur pro Regina nostra,—ah, latineasca dedusă din dialectul calabrez de neolatinalul căștavianesc...

Spectacol. D. Popescu Stelian a fost desmintit de Regina Maria. „Universul“ desminte pe Regina Maria. Dela „moriamur“ la „ce spui soro“ nu e, precum se vede, decât un pas.

Anthologie des Essayistes Français Contemporains Edition Kra.

Publicând „L'Anthologie des Essayistes Français Contemporains“, ediția Kra completează într'un mod, cu totul fericit, seri anthologice literaturii moderne contemporane. După „L'Anthologie de la Nouvelle Poésie Française“ și „L'Anthologie de la Nouvelle Prose Française“ acest volum va obține un mare, un foarte mare succes.

Franța, dealfel, s'a remarcat, este țara esseiștilor și nici o literatură nu e mai bogată în esseiști decât literatura franceză unde s'au succedat dela Montaigne la Rénan, dela Pascal la Joseph de Maistre la hamennais, atâția moralități și enciclopediști. Nu era numai util, dar era indispensabil, să se arate că acest gen care ilustrează istoria literară a Franței a rămas azi tot strălucitor poate mai strălucitor ca totdeauna.

Din această antologie, primă tentativă în acest domeniu, se va degaja o tendință generală; se va constata nu numai că epoca noastră cultivă esutul, dar că se pasionează pentru acest gen, mai mult ca totdeauna, pentru acest gen gustat de atâtea vreme în Franța.

Problele ne-au fost date de eseurile inedite de : Alain, Arlaud, Bainville, Berl, Chamson, Crémieux, Dreu la Rochelle, Fay, Fernandez, André Gide, Guhenno, Jaloux, Lalou, Valery Larbaud, Leroy, Marcel, Massis, Au-

dré Maurois, Montherlant, Paulhan, Pierre Quint, Jean Prevost, Lucien Romier, Jacques Revière, Paul Souday, André Suarès, Thibaudet, Paul Valery.

„L'Anthologie des Essayistes Français Contemporains“ este o carte care își va lua locul, alături de „L'Anthologie de la Nouvelle Poésie Française“ și „L'Anthologie de la Nouvelle Prose Française“, în toate bibliotecile.

Les Cahiers de l'Etoile, studiază în numărul din Iulie-August, diferitele concepții ale oamenilor, asupra morții. Pretext pentru evadări, cugetarea imortalității, speranțele ra-iului, ori ale prăpădului, ori, în sfârșit te-roarea...

Dar moartea, această finală, nu se opune decât nașterii, această pulsație primordială, și nu vieții... Viața este veșnică: nașterea și moartea uu sunt decât o credință.

Les Cahiers de l'Etoile prezintă pagini magistrale de J. Chrisnamurti și Léon Chesto eseurii de A. Solitkoff (câteva reflecții asupra riturilor funerare), Lama Yougdon (cum, privesc moartea, Tibetanii), Dr. Hans Driesch profesor la Universitate, dih Lipsca (viață moarte și nemurire), E. S. Craighil Haudy, Ph. D. (două forme de credință populară despre supraviețuire); pagini mișcătoare de Marina Zvetvaiva, asupra lui Rainer Maria Rilke; un poem în proză: S.O.S. de Claude André Puget; Renné Nelli: Dissimiles forma... Pierre Bost, un dialog între Petru și Pavel pentru a se ști dacă e posibil și tot deodată, agreabil, să evadezi pe lumea ce-alaltă. Note asupra cărților completează, acest număr plin.

Deux heures de mathématiques, de Edmond Noël și Jean Prevost. — Dacă prin lucrare de vulgarizare se înțelege amestecul de noțiuni primare la un loc cu anecdote și digresii, care au dezonorat acest gen de lucrări, „Deux heures de mathématiques“ nu este una de acest fel. Matematicianul și tânărul scriitor cari s'au reunit s'o scrie, au crezut că pot să ceară publicului un efort de atenție, dar ei au sperat ca progresiunea cea mai rezonabilă, claritatea cea mai perfectă și mișcarea cea mai justă să intereseze pe lectorul inteligent, — îmboldurire inventive cele mai surprinzătoare ale spiritului omenesc, descoperirile cele mai bogate, științifice și economice nu cereau, pentru a deveni pasionante, decât o expunere ordonată și clară. Se poate cineva dezinteresa de calculul infinitesimal, de calculul integral și de geometrie, când viața noastră modernă e împregnată pe aceasta când săgeata lui Zenon străpunge încă poemele lui Valéry și filozofia lui Bergson?

Autorii nu au pretenția șarlatanească de a învăța în două ore mănuierea complicatelor matematici: ei prezintă problemele esențiale, resursele de spirit și metoda care le-au rezolvat, domeniul matematicilor superioare principalele lor consecințe în știința filozofie și viață.

Ei bănuesc că sunt aici noțiuni pe cari un om cuit nu trebuie să le treacă cu vederea.

Agentul de circulație.— Inspirația e capricioasă. De aceea nu toate soluțiile, mai ales în problemele ce căznesc creerii bărbatului de stat aduc cea simplificare, și cea satisfacție, cari revellă colaborarea divină, ajutorul inspirației.

Ideea salvatoare ne-a sugerat o, pe neașteptate, un agent de circulație, plasat la răscrucea bulevardului Elisabeta cu strada Brezoianu. Era o învălmășală indescriptibilă de automobile, trăsuri, camioane, pachete de pietoni, tramwaje. Eră o linie febril de grabită și confuz behăioare. Eră o desnădejde de a înaintă cu orice preț, o revoluție de glasuri și claxoane.

Postat în mijlocul haosului, agentul de circulație, gesticula ca un far, desfăcându-și brațele de lumină. Oproia coloanele de asalt, disloca sute de mii de cai mecanici, cu săgețile palmelor sale a-tot-puternice. Ordinea se înfiripa, miraculos, din apocalips și viteză.

Și iată: dacă am alege un agent de circulație, în onsilul de regentă?

Soluția e tardivă, dar—câte domnului sunt nenumărate,—mai poate servi!

A apărut într'o ediție foarte limitată

Brășara Noptilor
de
ILARIE VORONCA
Desene de d. V. BRAUNER